2024/2173

30.8.2024.

Praktiski norādījumi lietas dalībniekiem par Tiesā iesniegtajām lietām

SATURA RĀDĪTĀJS

(Numuri ir norādes uz attiecīgajiem punktiem)

I. VISPĀRĪGI NOTEIKUMI ..... 1 – 12

Tiesvedības Tiesā stadijas un to būtiskās iezīmes 1

Lietas dalībnieku pārstāvība Tiesā ..... 2 – 4

Tiesāšanās izmaksas Tiesā un juridiskā palīdzība ..... 5 – 8

Personas datu aizsardzība ..... 9 – 11

Anonimizētu prejudiciālo lietu identificēšana 12

II. TIESVEDĪBAS RAKSTVEIDA DAĻA ..... 13 – 61

Tiesvedības rakstveida daļas mērķis 13

Tiesvedības rakstveida daļa prejudiciālajās lietās ..... 14 – 17

Tiesvedības rakstveida daļa tiešo prasību lietās ..... 18 – 24

Prasības pieteikums ..... 18 – 19

Iebildumu raksts ..... 20 – 21

Replikas raksts un atbildes raksts uz repliku 22

Pieteikums par paātrinātu tiesvedību 23

Pieteikumi par piemērošanas apturēšanu vai pagaidu pasākumu noteikšanu (Pagaidu noregulējuma tiesvedība) 24

Tiesvedības rakstveida daļa apelāciju lietās ..... 25 – 38

Apelācijas sūdzība ..... 26 – 31

Atbildes raksts uz apelācijas sūdzību ..... 32 – 33

Pretapelācijas sūdzība 34

Atbildes raksts uz pretapelācijas sūdzību 35

Replikas raksts un atbildes raksts uz repliku ..... 36 – 37

Saskaņā ar Statūtu 57. pantu iesniegtas apelācijas sūdzības 38

Konfidencialitāte saistībā ar apelācijas sūdzībām ..... 39 – 40

Iestāšanās lietā tiešo prasību tiesvedībā un apelācijas tiesvedībā ..... 41 – 47

Pieteikums par iestāšanos lietā 41

Apsvērumi par pieteikumu par iestāšanos lietā 42

Iestāšanās raksts 43

Apsvērumi par iestāšanās rakstu 44

Novēloti pieteikumi par iestāšanos lietā 45

Iestāšanās lietā saistībā ar pieteikumu par pagaidu noregulējumu vai paātrinātā tiesvedībā 46

Iestāšanās lietā izslēgšana prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā 47

Procesuālo dokumentu forma un struktūra ..... 48 – 54

Procesuālo dokumentu iesniegšana un nosūtīšana ..... 55 – 61

III. TIESVEDĪBAS MUTVĀRDU DAĻA ..... 62 – 90
Tiesas sēdes mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai mērķis 63
Pieteikums par tiesas sēdes noturēšanu 64
Uzaicinājums uz tiesas sēdi un nepieciešamība sniegt ātru un pilnīgu atbildi uz šo uzaicinājumu ..... 65 – 66
Ar tiesas sēdi saistītie pasākumi ..... 67 – 69
Piedalīšanās tiesas sēdē videokonferences veidā ..... 70 – 73
Tiesas sēdes mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai parastā norise 74
Tiesas sēdes pirmā daļa: mutvārdu paskaidrojumi ..... 75 – 77
Mutvārdu paskaidrojumu mērķis 75
Uzstāšanās laiks un tā iespējamā pagarināšana 76
Paskaidrojumu sniedzēju skaits 77
Tiesas sēdes otrā daļa: Tiesas locekļu jautājumi ..... 78 – 79
Tiesas sēdes trešā daļa: gala replikas 80
Personas datu aizsardzības nodrošināšana 81
Tiesas sēdē lietojamās valodas ..... 82 – 84
Sinhronā tulkojuma ietekme un ierobežojumi ..... 85 – 86
Turpmākā norise pēc tiesas sēdes mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai ..... 87 – 88
Ģenerāladvokāta secinājumu nolasīšana un galīgā sprieduma pasludināšana ..... 89 – 90
IV. NOBEIGUMA NOTEIKUMI ..... 91 – 92

TIESA,

ņemot vērā Reglamentu, it īpaši tā 208. pantu,

tā kā:

(1) 2019. gada 10. decembrī Tiesa, balstoties uz Reglamenta 208. pantu, pieņēma jaunus Praktiskus norādījumus lietas dalībniekiem par Tiesā iesniegtajām lietām ([1]). Minēto norādījumu pieņemšanas mērķis bija gan ņemt vērā pieredzi, kas gūta Reglamenta īstenošanā septiņu gadu laikā pēc tā stāšanās spēkā 2012. gada 1. novembrī, gan arī atspoguļot noteiktas būtiskas izmaiņas tiesiskajā regulējumā, it īpaši personas datu aizsardzības jomā vai procesuālajā jomā, pēc tam, kad tika ieviests atsevišķu apelācijas sūdzību kategoriju iepriekšēja pieļaujamības vērtējuma mehānisms.

(2) Tomēr kopš šo norādījumu stāšanās spēkā 2020. gada 1. martā ir notikuši vairāki citi būtiski pavērsieni gan tehnisko risinājumu, gan tiesiskā regulējuma jomā.

(3) Proti, pirmkārt, ar Covid-19 pandēmiju saistītās veselības krīzes kontekstā Tiesa ir ieguvusi nepieciešamos tehniskos rīkus un līdzekļus, lai internetā varētu pārraidīt tiesas sēdes mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai un piedāvāt lietas dalībniekiem vai Statūtu 23. pantā minētajām ieinteresētajām personām, kas fiziski nevar piedalīties šādā tiesas sēdē, iespēju tajā piedalīties videokonferences veidā, ievērojot noteiktus juridiskus un tehniskus nosacījumus.

(4) Otrkārt, Protokols par Eiropas Savienības Tiesas statūtiem un Tiesas Reglaments tika grozīti, lai it īpaši paredzētu, ka Tiesa publicē prejudiciālajās lietās iesniegtos procesuālos rakstus vai apsvērumus, ja vien to autors nav iebildis pieņemamā laikā pēc lietas izskatīšanas beigām ([2]).

(5) Pareizas tiesas spriešanas interesēs un labākas uztveramības labad jāpieņem jauni praktiski norādījumi, ņemot vērā iepriekš minēto attīstību un turklāt sniedzot lietas dalībniekiem papildu skaidrojumus par daudziem praktiskiem jautājumiem, kas saistīti ar tiesvedības rakstveida vai mutvārdu daļu.

(6) Tāpat kā norādījumi, kas tiek aizstāti, šie jaunie norādījumi, kuri piemērojami visām Tiesā izskatāmo lietu kategorijām, nav domāti atbilstošo Statūtu un Reglamenta normu aizvietošanai. To mērķis ir ļaut lietas dalībniekiem un to pārstāvjiem labāk izprast minēto normu tvērumu un precīzāk iezīmēt tiesvedības Tiesā norisi, tostarp ierobežojumus, ar kuriem tai jāsaskaras, it īpaši saistībā ar procesuālo dokumentu apstrādi un rakstisko tulkošanu vai tiesas sēdēs mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai sniegto apsvērumu sinhrono tulkošanu. Šo norādījumu ievērošana un ņemšana vērā gan lietas dalībniekiem, gan Tiesai sniedz vislabāko garantiju optimālai lietas izskatīšanai Tiesā,

PIEŅEM ŠOS PRAKTISKOS NORĀDĪJUMUS.

I. VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

Tiesvedības Tiesā stadijas un to būtiskās iezīmes

1. Neskarot Protokolā par Eiropas Savienības Tiesas statūtiem (turpmāk tekstā – "Statūti") vai Reglamentā paredzētās īpašās normas, tiesvedībai Tiesā parasti ir rakstveida daļa un mutvārdu daļa. Tiesvedības rakstveida daļas mērķis ir Tiesai izklāstīt tiesvedības dalībnieku iebildumus, pamatus vai argumentus vai – prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā – apsvērumus, kurus Statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas vēlas izteikt par Savienības dalībvalstu tiesu uzdotajiem jautājumiem. Vajadzības gadījumā tiesvedības rakstveida daļu papildina mutvārdu daļa. Šī daļa ir domāta, lai ļautu Tiesai padziļināt tās zināšanas par lietu, tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai uzklausot lietas dalībniekus vai Statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas un/vai uzklausot ģenerāladvokāta secinājumus.

([1]) OV L 42 I, 14.2.2020., 1. lpp.

([2]) Sk. Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES, Euratom) 2024/2019 (2024. gada 11. aprīlis), ar ko groza Protokolu Nr. 3 par Eiropas Savienības Tiesas statūtiem (OV L, 2024/2019, 12.8.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2019/oj) un Tiesas Reglamenta grozījumus (OV L, 2024/2094, 12.8.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/proc_internal/2024/2094/oj).

Lietas dalībnieku pārstāvība Tiesā

2. Saskaņā ar Statūtu 19. panta noteikumiem *tiesvedības Tiesā dalībnieki obligāti jāpārstāv personai, kam ir šādas tiesības.* Izņemot dalībvalstis, citas valstis, kas ir Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu (turpmāk tekstā – "EEZ līgums") līgumslēdzējas puses, Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas (turpmāk tekstā – "EBTA") Uzraudzības iestādi, kā arī Savienības iestādes, kuras parasti pārstāv katrai lietai iecelts pārstāvis, citi lietas dalībnieki jāpārstāv advokātam, kurš ir tiesīgs praktizēt dalībvalsts vai citas valsts, kas ir EEZ līguma līgumslēdzēja puse, tiesā. Pierādījumus par šo statusu jāspēj iesniegt pēc vienkārša pieprasījuma jebkurā tiesvedības posmā. Saskaņā ar Statūtu 19. panta septīto daļu advokātiem pielīdzina augstskolu pasniedzējus, kas ir to dalībvalstu pilsoņi, kuru tiesību akti dod viņiem tiesības uzstāties tiesā.

3. Tomēr prejudiciālajās lietās Tiesa attiecībā uz pamatlietas pušu pārstāvību ņem vērā procesuālās normas, kas ir piemērojamas iesniedzējtiesā. Tādējādi jebkura persona, kas ir tiesīga pārstāvēt lietas dalībnieku šajā tiesā, var to pārstāvēt arī Tiesā, un, ja valsts procesuālās normas to atļauj, pamatlietas puses ir tiesīgas pašas sniegt savus rakstveida un mutvārdu apsvērumus. Ja šajā ziņā pastāv šaubas, Tiesa jebkurā brīdī var no šīm pusēm, to pārstāvjiem vai iesniedzējtiesas saņemt atbilstošo informāciju.

4. Tiešo prasību lietās un apelācijas lietās pārstāvjiem un advokātiem, kuri pārstāv lietas dalībnieku, saskaņā ar Reglamenta 119. panta 2. punktu un 168. panta 2. punktu turklāt jāiesniedz kancelejā dokuments, kam ir publiska ticamība, vai nesen izdots pilnvarojums, kuri apliecina, ka viņi ir tiesīgi pārstāvēt šo lietas dalībnieku tiesvedībā Tiesā.

Tiesāšanās izmaksas Tiesā un juridiskā palīdzība

5. Neskarot Reglamenta 143. pantā paredzētās normas, tiesvedība Tiesā ir bezmaksas un par prasības celšanu vai procesuāla dokumenta iesniegšanu nav jāmaksā nekādas nodevas vai nodokļi. Reglamenta 137. un nākamajos pantos minētie tiesāšanās izdevumi ietver vienīgi t.s. "atlīdzināmos" tiesāšanās izdevumus, proti, iespējamos maksājumus lieciniekiem un ekspertiem un nepieciešamos izdevumus, kas lietas dalībniekiem radušies saistībā ar tiesvedību Tiesā un kas saistīti ar atlīdzību to pārstāvjiem, kā arī ceļa un uzturēšanās Luksemburgā izdevumiem, ja tiek organizēta tiesas sēde mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai. Par šo tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanu un summu Tiesa lemj galīgajā spriedumā vai rīkojumā, savukārt prejudiciālajās lietās par tiesāšanās izdevumiem lemj iesniedzējtiesa.

6. Ja lietas dalībnieks vai – prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā – pamatlietas puse pilnībā vai daļēji nespēj segt tiesāšanās izmaksas, tā jebkurā laikā var lūgt juridisko palīdzību. Šādiem pieteikumiem, lai tie varētu tikt ņemti vērā, tomēr jāatbilst attiecīgi Reglamenta 115.–118. pantā (lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu) un 185.–189. pantā (apelācijas sūdzības) paredzētajiem nosacījumiem un tiem jāpievieno visa nepieciešamā informācija un apliecinošie dokumenti, kas ļauj Tiesai novērtēt pieteikuma iesniedzēja reālo ekonomisko stāvokli. Šajā ziņā tātad ir svarīgi, lai lietas dalībnieks, kurš vēlas lūgt juridisko palīdzību, iesniegtu Tiesai gan dokumentus, kas apliecina viņa ienākumus un dažādu veidu saņemtos pabalstus (piemēram, algas paziņojums, bankas konta izraksts vai valsts iestādes vai sociālā nodrošinājuma iestādes izsniegta apliecība), gan dokumentus, kuri attiecas uz šā lietas dalībnieka izdevumiem (piemēram, īres līgums vai kredītlīgums, apliecinājums par apgādājama bērna izglītības izmaksām, honorāru aprēķins vai rēķini).

7. Tā kā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā Tiesa lemj pēc dalībvalsts tiesas lūguma, pamatlietas pusēm eventuāla juridiskā palīdzība vispirmām kārtām jālūdz dalībvalsts tiesai vai attiecīgās dalībvalsts kompetentajām iestādēm, un Tiesas piešķirtā palīdzība ir vienīgi subsidiāra attiecībā pret valsts līmenī piešķirto palīdzību.

8. Ir lietderīgi atgādināt – ja pieteikums par juridisko palīdzību tiek apmierināts, Tiesa, attiecīgā gadījumā ievērojot tās noteiktās robežas, sedz vienīgi ar pieteikuma iesniedzējam sniegto palīdzību vai tā pārstāvību Tiesā saistītos izdevumus. Saskaņā ar Reglamenta normām šos izdevumus Tiesa pēc tam var atgūt, pieņemot galīgo nolēmumu un lemjot par tiesāšanās izdevumiem, un iztiesāšanas sastāvs, kurš lēmis par pieteikumu par juridisko palīdzību, turklāt jebkurā laikā šo palīdzību var pārtraukt, ja tiesvedības laikā ir mainījušies tās piešķiršanas pamatā esošie apstākļi.

Personas datu aizsardzība

9. Vēloties nodrošināt optimālu personas datu aizsardzību, it īpaši saistībā ar publikācijām par Tiesā iesniegtajām lietām, *Tiesa prejudiciālās lietas parasti izskata anonimizēti*. Šī pieeja praksē nozīmē, ka gadījumā, ja iesniedzējtiesa nolemj anonimizēt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu vai nenorādīt kādus datus saistībā ar fiziskām personām vai citiem tiesību subjektiem, uz kuriem attiecas pamatlieta, Tiesa šo anonimizāciju vai datu nenorādīšanu ievēro savā tiesvedībā. Pretējā gadījumā – izņemot īpašus apstākļus – Tiesa pati veic lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu minēto fizisko personu uzvārdu un vārdu un attiecīgā gadījumā citu elementu, kas var ļaut identificēt šīs personas, aizklāšanu. Lai nodrošinātu šajā ziņā veikto pasākumu efektivitāti, visām Statūtu 23. pantā minētajām ieinteresētajām personām savos procesuālajos rakstos vai rakstveida vai mutvārdu apsvērumos jāatturas no lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu aizklāto datu izpaušanas.

10. Tas pats attiecināms uz apelācijas sūdzībām. Proti, izņemot īpašus apstākļus, Tiesa ievēro anonimitāti, ko noteikusi Vispārējā tiesa, un arī lietas dalībnieki tiek aicināti tiesvedībā Tiesā ievērot šo anonimitāti.

11. Katrā ziņā, ja lietas dalībnieks vēlas, lai Tiesā iesniegtas lietas ietvaros viņa identitāte vai noteikti dati, kas uz viņu attiecas, netiktu izpausti – vai, gluži pretēji, ja šis lietas dalībnieks vēlas, lai viņa identitāte un minētie dati šīs lietas ietvaros tiktu izpausti –, viņš ir tiesīgs vērsties pie Tiesas, lai tā izlemtu, vai jāveic attiecīgās lietas pilnīga vai daļēja anonimizācija vai jāsaglabā jau noteiktā anonimitāte. Tomēr, lai šāds lūgums saglabātu efektivitāti, tas jāizsaka cik vien ātri iespējams. Proti, jauno informācijas un komunikāciju tehnoloģiju plašā lietojuma dēļ anonimitātes noteikšana faktiski var izrādīties veltīga, ja paziņojums par attiecīgo lietu jau ir publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai – prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā – ja lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu jau ir izsniegts Statūtu 23. pantā minētajām ieinteresētajām personām, kas ir aptuveni vienu mēnesi pēc lūguma iesniegšanas Tiesā.

Anonimizētu prejudiciālo lietu identificēšana

12. Prejudiciālajām lietām, kurās veikta anonimizācija, Tiesa parasti nosaka izdomātu nosaukumu. *Šis izdomātais nosaukums neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam, nedz arī – principā – pastāvošajiem personvārdiem vai nosaukumiem*. Tās vienīgais mērķis ir atvieglot anonimizētu lietu apzīmēšanu un identificēšanu.

II. TIESVEDĪBAS RAKSTVEIDA DAĻA

Tiesvedības rakstveida daļas mērķis

13. Tiesvedības rakstveida daļai ir būtiska nozīme, lai Tiesai veidotu izpratni par lietu. Šai daļai jāļauj Tiesai, iepazīstoties ar iesniegtajiem procesuālajiem rakstiem vai apsvērumiem, gūt skaidru priekšstatu par tajā izskatāmās lietas priekšmetu un šīs lietas raisītajiem jautājumiem. Lai gan šis mērķis ir kopīgs visām Tiesā izskatāmajām lietām, tiesvedības rakstveida daļas norise un aprises tomēr atšķiras atkarībā no lietas veida. Tiešo prasību tiesvedībā un apelācijas tiesvedībā lietas dalībnieki tiek aicināti paust nostāju par citu lietas dalībnieku iesniegtajiem procesuālajiem rakstiem, savukārt prejudiciālajās lietās tiesvedības rakstveida daļai ir raksturīga sacīkstes neesamība un Statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas vienkārši ir aicinātas izteikt savus iespējamos apsvērumus par valsts tiesas uzdotajiem jautājumiem, principā nebūdamas informētas par citu ieinteresēto personu nostāju attiecībā uz šiem pašiem jautājumiem. No tā izriet atšķirīgas prasības gan attiecībā uz šo apsvērumu formu un saturu, gan attiecībā uz turpmāko tiesvedības norisi, tomēr precizējot, ka vairumam tiesvedības rakstveida daļā iesniegto procesuālo rakstu un apsvērumu jābūt pārtulkotiem. *Tāpēc priekšroka vienmēr dodama īsiem un vienkāršiem teikumiem un lietas dalībnieku argumentācijai jābūt ietvertai viņu procesuālajā rakstā vai apsvērumos, nevis to iespējamajos pielikumos*.

Tiesvedības rakstveida daļa prejudiciālajās lietās

14. Tā kā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībai nav strīda rakstura, Statūtu 23. pantā minēto ieinteresēto personu procesuālo rakstu vai rakstveida apsvērumu iesniegšana nav saistīta ar īpašu formālismu. Kad Tiesa šīm personām izsniedz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, tās, ja vēlas, var iesniegt procesuālu rakstu, kurā tās izklāsta savu viedokli par iesniedzējtiesas iesniegto lūgumu. Šī procesuālā raksta – kas jāiesniedz nepagarināmā divu mēnešu termiņā (kuram pieskaitīts vienots 10 dienu termiņš, kas noteikts, pamatojoties uz apsvērumiem par attālumu), skaitot no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izsniegšanas, – mērķis ir *sniegt Tiesai informāciju par šī lūguma tvērumu, it īpaši par atbildēm, kas būtu jāsniedz uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem*.

15. Lai gan šim izklāstam jābūt pilnīgam un it īpaši jāietver argumentācija, kas varētu pamatot Tiesas atbildi uz uzdotajiem jautājumiem, tomēr nav jāatgriežas pie lēmumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu minētajiem tiesiskajiem un faktiskajiem apstākļiem, izņemot, ja tie prasa papildu apsvērumu sniegšanu. Neskarot īpašus apstākļus vai konkrētas Reglamenta normas, kurās paredzēts procesuālo dokumentu garuma ierobežojums lietas steidzamības dēļ, prejudiciālajā lietā iesniegto rakstveida apsvērumu garumam nebūtu jāpārsniedz 20 lappuses.

16. Atbilstoši Reglamenta 96. panta 3. punktam prejudiciālajās lietās iesniegtos procesuālos rakstus vai rakstveida apsvērumus publicē Eiropas Savienības Tiesas tīmekļvietnē pēc tam, kad ir pasludināts spriedums vai izsniegts rīkojums par iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem, ja vien kāda no Statūtu 23. pantā minētajām ieinteresētajām personām neiebilst pret tās procesuālā raksta vai apsvērumu publicēšanu. Ņemot vērā šo apstākli, tātad ir *būtiski, lai iesniegtie procesuālie raksti vai apsvērumi neietvertu personas datus*.

17. Ja Statūtu 23. pantā minētā ieinteresētā persona uzskata, ka tās procesuālais raksts vai apsvērumi nebūtu jāpublicē minētajā tīmekļvietnē, šai personai šī vēlme skaidri jāizsaka vai nu šī procesuālā raksta vai apsvērumu pavadvēstulē, vai arī atsevišķā vēstulē, kas tiek nosūtīta kancelejai vēlākā tiesvedības stadijā, bet katrā ziņā ne vēlāk kā trīs mēnešu laikā pēc galīgā sprieduma pasludināšanas vai galīgā rīkojuma izsniegšanas.

Tiesvedības rakstveida daļa tiešo prasību lietās

Prasības pieteikums

18. Tā kā tiesvedībai tiešo prasību lietās ir strīda raksturs, tās rakstveida daļai ir piemērojami stingrāki noteikumi. Tie ir noteikti Reglamenta 119. un nākamajos pantos (IV sadaļa) un attiecas gan uz prasību, ka lietas dalībnieki jāpārstāv pārstāvim vai advokātam, gan uz formālajām prasībām saistībā ar procesuālo rakstu saturu un noformējumu. It īpaši no Reglamenta 120. panta izriet, ka pieteikumam par lietas ierosināšanu papildus prasītāja uzvārdam vai nosaukumam un adresei un ziņām par personu, pret kuru prasības pieteikums vērsts, jāietver arī precīza norāde par strīda priekšmetu, izvirzītajiem pamatiem un argumentiem, tos attiecīgā gadījumā pamatojot ar ziņām par pierādījumiem un piedāvātajiem pierādījumiem, kā arī prasītāja prasījumi. *Šo prasību neievērošanas gadījumā prasības pieteikums, kam, izņemot īpašus apstākļus, nevajadzētu pārsniegt 30 lappuses, ir nepieņemams*.

19. Kā izriet no Reglamenta 120. panta c) punkta, prasības pieteikumam turklāt obligāti jāpievieno kopsavilkums par izvirzītajiem pamatiem. Šis kopsavilkums – kurš nedrīkst pārsniegt divas lappuses – ir domāts, lai atvieglotu paziņojuma, kas saskaņā ar Reglamenta 21. panta 4. punktu par katru Tiesā iesniegto lietu jāpublicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, sagatavošanu.

Iebildumu raksts

20. Reglamenta 124. pantā minētajam iebildumu rakstam būtībā ir piemērojamas tās pašas formālās prasības kā prasības pieteikumam, un tas jāiesniedz divu mēnešu laikā pēc prasības pieteikuma izsniegšanas. Šis termiņš – kuram tiek pieskaitīts vienots 10 dienu termiņš, kas noteikts, pamatojoties uz apsvērumiem par attālumu, – var tikt pagarināts vienīgi izņēmuma kārtā, ja laikus iesniegts pienācīgi motivēts pieteikums, kurā izklāstīti apstākļi, kas var attaisnot šādu pagarināšanu.

21. Tā kā tiesvedības tiesiskais ietvars ir noteikts prasības pieteikumā, iebildumu rakstā izvērstā argumentācija iespēju robežās jāstrukturē atbilstoši prasības pieteikumā izklāstītajiem pamatiem vai iebildumiem. Tiesvedības laikā nav atļauts izvirzīt jaunus pamatus, izņemot gadījumus, kad tie ir saistīti ar tādiem tiesiskiem vai faktiskiem apstākļiem, kas kļuvuši zināmi iztiesāšanas laikā. Turklāt iebildumu rakstā faktiskie un tiesiskie apstākļi jāizklāsta tikai, ciktāl tiek apstrīdēts to atspoguļojums prasības pieteikumā vai ciktāl šis atspoguļojums prasa papildu precizējumus. *Tāpat kā prasības pieteikumam, izņemot īpašus apstākļus, iebildumu rakstam nevajadzētu pārsniegt 30 lappuses.*

Replikas raksts un atbildes raksts uz repliku

22. Prasītājs un atbildētājs, ja tie uzskata par nepieciešamu, var papildināt savu argumentāciju: pirmais – ar replikas rakstu un otrais – ar atbildes rakstu uz repliku. Uz šiem procesuālajiem rakstiem attiecas tie paši formālie nosacījumi kā uz prasības pieteikumu un iebildumu rakstu, bet, ņemot vērā, ka tie ir fakultatīvi un papildinoši, tiem katrā ziņā jābūt īsākiem par prasības pieteikumu un iebildumu rakstu. Tā kā strīda ietvars un galvenie pamati vai iebildumi ir jau padziļināti izklāstīti (vai apstrīdēti) prasības pieteikumā un iebildumu rakstā, *replikas raksta un atbildes raksta uz repliku vienīgais mērķis ir ļaut prasītājam vai atbildētājam precizēt savu nostāju vai niansēt argumentāciju kādā svarīgā jautājumā*, turklāt priekšsēdētājs, piemērojot Reglamenta 126. pantu, pats var precizēt jautājumus, par kuriem būtu jāiesniedz šie raksti. Tādējādi, izņemot īpašus apstākļus, replikas rakstam un atbildes rakstam uz repliku nebūtu jāpārsniedz 10 lappuses. Šie raksti jāiesniedz kancelejā Tiesas noteiktajos termiņos, un to pagarinājumu priekšsēdētājs piešķir tikai izņēmuma kārtā, pamatojoties uz pienācīgi motivētu pieteikumu.

Pieteikums par paātrinātu tiesvedību

23. Ja lietas apstākļi prasa izskatīt lietu īsā termiņā, prasītājs vai atbildētājs var lūgt Tiesu izskatīt lietu paātrinātā tiesvedībā, kurā paredzētas atkāpes no Reglamenta normām. Tomēr šī Reglamenta 133. pantā paredzētā iespēja ir pakļauta prasībai, ka skaidri formulēts pieteikums par to jāiesniedz kā atsevišķs dokuments, tajā sīki izklāstot apstākļus, kas attaisno šādas tiesvedības izmantošanu, un, ja šāds pieteikums tiek apmierināts, tiek veikti tiesvedības rakstveida daļas pielāgojumi. Proti, var tikt saīsināti parastie procesuālo rakstu iesniegšanas termiņi un to garums, turklāt atbilstoši Reglamenta 134. pantam replikas rakstu, atbildes rakstu uz repliku vai iestāšanās rakstu var iesniegt tikai tad, ja priekšsēdētājs to uzskata par vajadzīgu.

Pieteikumi par piemērošanas apturēšanu vai pagaidu pasākumu noteikšanu (Pagaidu noregulējuma tiesvedība)

24. Tiešai prasībai var būt pievienots arī pieteikums par apstrīdētā akta piemērošanas apturēšanu vai pieteikums par pagaidu pasākumu noteikšanu, kas paredzēti attiecīgi Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk tekstā – "LESD") 278. un 279. pantā. Saskaņā ar Reglamenta 160. pantu šāds pieteikums tomēr ir pieņemams vienīgi tad, ja to iesniedz pieteikuma iesniedzējs, kas šo aktu apstrīd Tiesā, vai kāds no Tiesā izskatāmas lietas dalībniekiem, un tas jāiesniedz kā atsevišķs dokuments, tajā norādot strīda priekšmetu, apstākļus, kas nosaka izlemšanas steidzamību, kā arī faktiskos un tiesību pamatus, kuri pirmšķietami pamato prasīto pasākumu (*fumus boni iuris*). Parasti tad pieteikumu izsniedz pretējai pusei un priekšsēdētājs nosaka īsu termiņu, kurā šī puse var iesniegt rakstveida vai mutvārdu apsvērumus. Īpašas steidzamības gadījumā priekšsēdētājs var pieteikumu pagaidu kārtā apmierināt pat pirms šo apsvērumu iesniegšanas.

Tiesvedības rakstveida daļa apelāciju lietās

25. Tiesvedības rakstveida daļai apelāciju lietās ir virkne līdzību ar šīs daļas norisi tiešo prasību lietās. Atbilstošie noteikumi ir ietverti Reglamenta 167. un nākamajos pantos (V sadaļa), kuros precizēts nepieciešamais apelācijas sūdzības un atbildes raksta uz apelācijas sūdzību saturs, kā arī to prasījumu tvērums.

Apelācijas sūdzība

26. Kā izriet no Reglamenta 168. un 169. panta – kuri šajā ziņā papildina Statūtu 56.–58. pantu –, apelācijas sūdzību var iesniegt nevis par Savienības iestādes vai struktūras aktu, bet tā ir iesniedzama par Vispārējās tiesas nolēmumu, ar ko izlemta par šādu aktu celtā prasība. No šī precizējuma izriet, ka apelācijas sūdzībā katrā ziņā jālūdz pilnībā vai daļēji atcelt Vispārējās tiesas nolēmumu, kāds ietverts tā rezolutīvajā daļā, nevis Vispārējā tiesā apstrīdēto tiesību aktu. Tikai tad, ja apelācijas sūdzība tiek atzīta par pamatotu, Tiesa var pilnībā vai daļēji apmierināt pirmajā instancē izvirzītos prasījumus, izņemot jebkādus jaunus prasījumus. Apelācijas sūdzībā – kurai, izņemot īpašus apstākļus, nebūtu jāpārsniedz 25 lappuses – izvirzītajos tiesību pamatos un argumentos *precīzi jānorāda apstrīdētie Vispārējās tiesas nolēmuma motīvu daļas punkti un detalizēti jāizskaidro iemesli, kuru dēļ tajā esot pieļauta tiesību kļūda, pretējā gadījumā apelācijas sūdzība ir nepieņemama*.

27. Lai atvieglotu saskaņā ar Reglamenta 21. panta 4. punktu *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* publicējamā paziņojuma sagatavošanu, apelācijas sūdzības iesniedzējam savai apelācijas sūdzībai jāpievieno apelācijas pamatu kopsavilkums, kura maksimālais garums ir divas lappuses.

28. Turklāt prasības pieteikumam jāpievieno dokumenti, kas apstiprina Statūtu 19. pantā noteikto un Reglamenta 119. pantā pārņemto prasību ievērošanu. Runa ir, pirmkārt, par apliecinošu dokumentu par to, ka advokāts, kas pārstāv apelācijas sūdzības iesniedzēju, ir tiesīgs praktizēt dalībvalsts vai citas valsts, kura ir EEZ līguma līgumslēdzēja puse, tiesā, un, otrkārt, par dokumentu, kam ir publiska ticamība, vai nesen apelācijas sūdzības iesniedzēja izdoto pilnvarojumu, kuri apliecina, ka šis advokāts ir tiesīgs to pārstāvēt tiesvedībā Tiesā. Tiesvedībā Vispārējā tiesā iesniegtais dokuments vai pilnvarojums tiek ņemts vērā tikai tad, ja tajā skaidri precizēts, ka tas attiecas arī uz iespējamu vēlāku tiesvedību Tiesā.

29. Turklāt Statūtu 58.a pantā minētajās situācijās apelācijas sūdzības iesniedzējam tās pielikumā jāpievieno *pieteikums par apelācijas sūdzības atzīšanu par pieļaujamu, kas nošķirts no pašas apelācijas sūdzības*. Šajā pieteikumā, kura maksimālais garums ir septiņas lappuses, jābūt iekļautiem visiem nepieciešamajiem elementiem, lai Tiesa varētu lemt par apelācijas sūdzības atzīšanu par pieļaujamu un – gadījumā, ja Tiesa to atzītu par daļēji pieļaujamu, – noteikt apelācijas sūdzības pamatus, uz kuriem jāattiecas atbildes rakstam uz apelācijas sūdzību.

30. Pieteikumā par apelācijas sūdzības atzīšanu par pieļaujamu katrā ziņā jābūt skaidri un precīzi izklāstītiem pamatiem, uz kuriem balstīta apelācijas sūdzība; tikpat skaidri un precīzi jānorāda ar katru pamatu izvirzītais tiesību jautājums un jābūt konkrēti izklāstītam, kāpēc šis jautājums ir nozīmīgs Savienības tiesību vienotībai, konsekvencei vai attīstībai.

31. Saskaņā ar Reglamenta 170.a panta 1. punktu šāda pieteikuma neiesniegšana padara apelācijas sūdzību nepieņemamu kopumā.

Atbildes raksts uz apelācijas sūdzību

32. Jebkurš Vispārējā tiesā izskatītās attiecīgās lietas dalībnieks, kuram ir interese apelācijas sūdzības apmierināšanā vai noraidīšanā, nepagarināmā divu mēnešu termiņā – kam pieskaitīts vienots 10 dienu termiņš, kurš noteikts, pamatojoties uz apsvērumiem par attālumu, – kopš dienas, kad apelācijas sūdzība izsniegta šim lietas dalībniekam, var iesniegt atbildes rakstu uz apelācijas sūdzību. Ja lieta, par kuru iesniegta apelācijas sūdzība Tiesā, bijusi apvienota ar vienu vai vairākām citām lietām tiesvedībā Vispārējā tiesā, šajās citās lietās iesaistītie lietas dalībnieki automātiski nekļūst par lietas dalībniekiem Tiesā. Atbildes rakstu uz apelācijas sūdzību tie var iesniegt tikai tad, ja tie ir arī lietas, kas ir apelācijas sūdzības priekšmets, dalībnieki.

33. Atbildes raksta uz apelācijas sūdzību saturam ir piemērojamas Reglamenta 173. pantā noteiktās prasības, un saskaņā ar šī paša reglamenta 174. pantu atbildes rakstā uz apelācijas sūdzību jālūdz pilnībā vai daļēji apmierināt vai noraidīt apelācijas sūdzību. *Atbildes rakstā uz apelācijas sūdzību ietvertie juridiskie argumenti iespēju robežās jāstrukturē saskaņā ar apelācijas sūdzības iesniedzēja norādītajiem apelācijas sūdzības pamatiem*, bet šajā procesuālajā rakstā nav jāatgādina strīda faktiskie un tiesiskie apstākļi, izņemot, ja tiek apstrīdēts vai papildus jāprecizē to atspoguļojums apelācijas sūdzībā. Savukārt tad, ja tiek apstrīdēta šīs apelācijas sūdzības pilnīga vai daļēja pieņemamība, tas jāietver pašā atbildes rakstā uz apelācijas sūdzību, jo apelācijas sūdzībām nav piemērojama Reglamenta 151. pantā paredzētā iespēja iebildi par prasības nepieņemamību izvirzīt ar atsevišķu dokumentu. Tāpat kā apelācijas sūdzībai, izņemot īpašus apstākļus, atbildes rakstam uz apelācijas sūdzību nebūtu jāpārsniedz 25 lappuses.

Pretapelācijas sūdzība

34. Ja Vispārējā tiesā izskatītās attiecīgās lietas dalībnieks, kad viņam ir izsniegta apelācijas sūdzība, vēlas apstrīdēt kādu apelācijas sūdzībā neminētu Vispārējās tiesas nolēmuma aspektu, šim dalībniekam par Vispārējās tiesas nolēmumu jāiesniedz pretapelācijas sūdzība. Šī sūdzība jāiesniedz kā atsevišķs dokuments tādā pašā nepagarināmā termiņā kā atbildes raksts uz apelācijas sūdzību, un tai jāatbilst Reglamenta 177. un 178. pantā izklāstītajām prasībām. *Tajā ietvertajiem tiesību pamatiem un argumentiem katrā ziņā jāatšķiras no tiem, kuri izvirzīti atbildes rakstā uz apelācijas sūdzību.*

Atbildes raksts uz pretapelācijas sūdzību

35. Ja ir iesniegta šāda pretapelācijas sūdzība, apelācijas sūdzības iesniedzējs vai jebkurš cits Vispārējā tiesā izskatītās attiecīgās lietas dalībnieks, kuram ir interese, lai pretapelācijas sūdzība tiktu apmierināta vai noraidīta, var iesniegt atbildes rakstu uz pretapelācijas sūdzību, kurā jāapspriež vienīgi šajā pretapelācijas sūdzībā izvirzītie pamati. Saskaņā ar Reglamenta 179. pantu šis procesuālais raksts jāiesniedz divu mēnešu laikā no pretapelācijas sūdzības izsniegšanas un šis termiņš (kam pieskaitīts vienots 10 dienu termiņš, kurš noteikts, pamatojoties uz apsvērumiem par attālumu) nav pagarināms.

Replikas raksts un atbildes raksts uz repliku

36. Gan pamatapelācijas sūdzību vai pretapelācijas sūdzību, gan atbildes rakstu uz apelācijas vai pretapelācijas sūdzību var papildināt ar replikas rakstu un atbildes rakstu uz repliku, tostarp, lai lietas dalībniekiem ļautu izteikt viedokli attiecībā uz atbildes rakstā(-os) uz apelācijas vai pretapelācijas sūdzību minēto iebildi par nepieņemamību vai jaunu informāciju. Atšķirībā no tiešajām prasībām piemērojamajiem noteikumiem *šī iespēja tomēr ir atkarīga no Tiesas priekšsēdētāja skaidri izteiktas atļaujas.* Šajā nolūkā apelācijas (vai pretapelācijas) sūdzības iesniedzējs septiņu dienu laikā (kam pieskaitīts vienots 10 dienu termiņš, kurš noteikts, pamatojoties uz apsvērumiem par attālumu) pēc atbildes raksta(-u) uz apelācijas (vai pretapelācijas) sūdzību izsniegšanas tiek aicināts iesniegt pienācīgi motivētu pieteikumu, kurā izklāstīti iemesli, kuru dēļ, pēc šī lietas dalībnieka domām, ir nepieciešama replika. Šim pieteikumam – kam nebūtu jāpārsniedz trīs lappuses – jābūt pašam par sevi saprotamam, lai nebūtu jāizmanto apelācijas sūdzība vai atbildes raksts uz apelācijas sūdzību.

37. Turklāt priekšsēdētājs, ja viņš apmierina pieteikumu par replikas rakstu, apelācijas lietu, kurās izvērtē tikai tiesību jautājumus, īpašā rakstura dēļ, var ierobežot šī raksta, kā arī tam sekojošā atbildes raksta uz repliku priekšmetu un lappušu skaitu. Šo norāžu ievērošana ir būtisks tiesvedības pienācīgas norises priekšnoteikums, un *gadījumā, ja replikas rakstā vai atbildes rakstā uz repliku tiek pārsniegts atļautais lappušu skaits vai tiek skarti citi jautājumi, šis raksts tiek nosūtīts atpakaļ tā autoram.*

Saskaņā ar Statūtu 57. pantu iesniegtas apelācijas sūdzības

38. Šo norādījumu 25.–37. punktā ietvertie noteikumi tomēr nav pilnībā piemērojami apelācijas sūdzībām par Vispārējās tiesas nolēmumiem, ar kuriem noraidīti pieteikumi par iestāšanos lietā vai kuri pieņemti, izskatot atbilstoši LESD 278. vai 279. pantam iesniegtu pieteikumu par pagaidu noregulējumu. Proti, saskaņā ar Statūtu 57. panta trešo daļu šādām apelācijas sūdzībām ir piemērojama tāda pati procedūra kā tieši Tiesā iesniegtam pieteikumam par pagaidu pasākumu noteikšanu. Tādējādi lietas dalībniekiem tiek noteikts īss termiņš iespējamo apsvērumu par apelācijas sūdzību sniegšanai un Tiesa par to lemj bez papildu rakstveida daļas vai pat bez mutvārdu daļas.

Konfidencialitāte saistībā ar apelācijas sūdzībām

39. Kā izriet no iepriekš izklāstītajiem noteikumiem, apelācijas sūdzību un pēc tās iesniegtos procesuālos rakstus izsniedz visiem Vispārējā tiesā izskatītās lietas dalībniekiem neatkarīgi no procesuālā statusa (prasītājs, atbildētājs vai persona, kas iestājusies lietā), kāds tiem bijis minētajā tiesā. Tā kā saskaņā ar Statūtu 58. pantu apelācijas sūdzības iesniedz tikai par tiesību jautājumiem, lietas dalībniekiem savos procesuālajos rakstos jāatturas no slepenas vai konfidenciālas informācijas norādīšanas. Ja izņēmuma kārtā tomēr tiek lūgts ievērot konfidencialitāti attiecībā uz noteiktiem procesuālā raksta elementiem, šī procesuālā raksta autors tiek aicināts ar atsevišķu dokumentu iesniegt pienācīgi motivētu pieteikumu par konfidencialitāti (precizējot gan lūgtās konfidencialitātes apjomu, gan lietas dalībniekus, attiecībā uz kuriem tā tiek lūgta), kā arī sava procesuālā raksta nekonfidenciālu versiju, kas var tikt izsniegta šiem citiem lietas dalībniekiem. Runājot par Vispārējās tiesas lietas materiālos ietvertajiem elementiem, šāda pieteikuma tvērums katrā ziņā nevar pārsniegt tās konfidencialitātes tvērumu, kuru minētā tiesa jau ir piešķīrusi attiecībā uz personām, kas iestājušās lietā.

40. Ja Tiesa apmierina pieteikumu par konfidencialitāti, attiecīgā procesuālā raksta nekonfidenciālo versiju izsniedz pārējiem attiecīgās lietas dalībniekiem. Ja šis pieteikums tiek apmierināts daļēji, lietas dalībnieks, kura pieteikums par konfidencialitāti ir apmierināts, tiek aicināts nekavējoties iesniegt sava procesuālā raksta jaunu nekonfidenciālu versiju, kas tiks izsniegta pārējiem lietas dalībniekiem, tiklīdz Tiesa to saņems.

Iestāšanās lietā tiešo prasību tiesvedībā un apelācijas tiesvedībā

Pieteikums par iestāšanos lietā

41. Saskaņā ar Statūtu 40. pantu dalībvalstis un Savienības iestādes, no vienas puses, un atbilstoši šī panta otrajā un trešajā daļā paredzētajiem nosacījumiem trešās valstis, kas ir EEZ līguma līgumslēdzējas puses, EBTA Uzraudzības iestāde, Savienības struktūras, kā arī jebkura fiziska vai juridiska persona, no otras puses, var iestāties lietās, kuras izskata Tiesa, lai pilnībā vai daļēji atbalstītu kādas puses prasījumus. Lai pieteikums par iestāšanos lietā varētu tikt ņemts vērā, tam jāatbilst Reglamenta 130. panta 2.–4. punktā izklāstītajiem nosacījumiem un tas jāiesniedz attiecīgi sešu nedēļu laikā (pieteikums tiešās prasības lietā) vai viena mēneša laikā (pieteikums apelācijas tiesvedībā). Šis termiņš – kam tiek pieskaitīts vienots 10 dienu termiņš, kurš noteikts, pamatojoties uz apsvērumiem par attālumu, – sākas no Reglamenta 21. panta 4. punktā minētā paziņojuma publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Apsvērumi par pieteikumu par iestāšanos lietā

42. Pēc pieteikuma par iestāšanos lietā izsniegšanas puses saskaņā ar Reglamenta 131. panta 1. punktu desmit dienu laikā pēc šīs izsniegšanas tiek aicinātas iesniegt savus iespējamos apsvērumus par šo pieteikumu. Ja šajā termiņā – kam tiek pieskaitīts vienots 10 dienu termiņš, kurš noteikts, pamatojoties uz apsvērumiem par attālumu, – šīs puses norāda uz slepeniem vai konfidenciāliem materiāliem vai dokumentiem, kuru paziņošana pieteikuma par iestāšanos lietā iesniedzējam varētu tām nodarīt kaitējumu, šīs puses tiek aicinātas iesniegt attiecīgo materiālu vai dokumentu nekonfidenciālu versiju, kas varētu tikt izsniegta pieteikuma par iestāšanos lietā iesniedzējam, ja tā pieteikums tiktu apmierināts.

Iestāšanās raksts

43. Ja pieteikums par iestāšanos lietā tiek apmierināts un persona, kas iestājusies lietā, saņem visus lietas dalībniekiem izsniegtos procesuālos dokumentus, izņemot attiecīgā gadījumā slepenus vai konfidenciālus materiālus vai dokumentus, šai personai ir viens mēnesis un desmit dienas, skaitot no šo dokumentu saņemšanas dienas, lai iesniegtu iestāšanās rakstu. Lai gan šim rakstam jāatbilst Reglamenta 132. panta 2. punktā izklāstītajām prasībām, tomēr tā saturs katrā ziņā ir kodolīgāks nekā atbalstītā lietas dalībnieka procesuālais raksts un tā garumam nebūtu jāpārsniedz 10 lappuses. *Proti, tā kā iestāšanās lietā ir pakārtota pamata strīdam*, personai, kas iestājusies lietā, jāatturas savā rakstā atkārtot pamatus vai argumentus, kuri ietverti tās atbalstītā lietas dalībnieka iesniegtajos dokumentos, un tai jāizklāsta vienīgi šī lietas dalībnieka nostāju apstiprinoši papildu pamati vai argumenti. Strīda tiesisko un faktisko apstākļu atkārtošana ir lieka, izņemot, ja to atspoguļojums pušu procesuālajos rakstos tiek apstrīdēts vai par to jāsniedz papildu precizējumi.

Apsvērumi par iestāšanās rakstu

44. Pēc iestāšanās raksta iesniegšanas priekšsēdētājs, ja viņš to uzskata par nepieciešamu, var noteikt termiņu īsu apsvērumu par šo rakstu sniegšanai. Šādu apsvērumu, kuru garumam nebūtu jāpārsniedz 5 lappuses, iesniegšana tomēr ir fakultatīva. Šo apsvērumu mērķis ir vienīgi ļaut pusēm reaģēt uz dažiem personas, kas iestājusies lietā, apgalvojumiem vai formulēt nostāju par jauniem pamatiem vai argumentiem, kurus tā izvirzījusi. Ja šādu apstākļu nav, ieteicams atteikties no šādu apsvērumu iesniegšanas un par to informēt Tiesu, lai nelietderīgi nepagarinātu tiesvedības rakstveida daļas ilgumu.

Novēloti pieteikumi par iestāšanos lietā

45. Ciktāl pēc Reglamenta 130. panta 1. punktā paredzētā sešu nedēļu termiņa vai pēc Reglamenta 190. panta 2. punktā paredzētā viena mēneša termiņa beigām iesniegts pieteikums par iestāšanos lietā atbilst Reglamenta 130. panta 2.–4. punktā izklāstītajām prasībām, Tiesa to arī var ņemt vērā, tomēr ar nosacījumu, ka Tiesa to ir saņēmusi, pirms pieņemts lēmums sākt minētā reglamenta 60. panta 4. punktā noteikto tiesvedības mutvārdu daļu. Šādā gadījumā, piemērojot Reglamenta 129. panta 4. punktu, persona, kas iestājusies lietā, var iesniegt savus apsvērumus tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai, ja attiecīgajā lietā tiek organizēta tiesas sēde.

Iestāšanās lietā saistībā ar pieteikumu par pagaidu noregulējumu vai paātrinātā tiesvedībā

46. Tas pats principā attiecas uz pieteikumu par pagaidu noregulējumu vai paātrinātās tiesvedības piemērošanas gadījumiem. Izņemot īpašus apstākļus, kas pamato rakstveida apsvērumu iesniegšanu, persona vai cits subjekts, kuram ir atļauts iestāties lietā šādā tiesvedībā, savus apsvērumus varēs paust vienīgi mutvārdos, ja tiek organizēta tiesas sēde.

Iestāšanās lietā izslēgšana prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā

47. Iepriekš minētie noteikumi par iestāšanos lietā savukārt nav piemērojami prejudiciālā nolēmuma tiesvedībai. Tā kā šai lietu kategorijai nav strīda rakstura, ievērojot īpašo Tiesas lomu, kad tā, sniedzot prejudiciālu nolēmumu, lemj par Savienības tiesību interpretāciju vai spēkā esamību, vienīgi Statūtu 23. pantā minētajām ieinteresētajām personām – un attiecīgā gadījumā Savienības iestādēm, struktūrām, birojiem vai aģentūrām, kuras lūgtas to darīt saskaņā ar Statūtu 24. panta otro daļu, – ir tiesības iesniegt rakstveida vai mutvārdu apsvērumus par jautājumiem, kurus Tiesai ir nodevušas dalībvalstu tiesas.

Procesuālo dokumentu forma un struktūra

48. Neatkarīgi no iepriekš minētā un prasībām par procesuālo dokumentu saturu, kas izriet no Statūtu un Reglamenta normām, Tiesā iesniegtajiem procesuālajiem rakstiem un rakstveida apsvērumiem jāatbilst zināmām papildu prasībām, kuras domātas, lai atvieglotu Tiesai šo dokumentu uztveramību un apstrādi, tostarp to tulkošanu vienā vai vairākās valodās. Šīs prasības attiecas gan uz procesuālo dokumentu formu un noformējumu, gan uz to struktūru un garumu.

49. No formas viedokļa vispirms ir absolūti nepieciešams, lai lietas dalībnieku vai Statūtu 23. pantā minēto ieinteresēto personu iesniegtie procesuālie raksti vai apsvērumi būtu tādā formā, kas pieļauj šo dokumentu elektronisku pārvaldību Tiesā. No šī skatpunkta *jāņem vērā šādas prasības*:

— procesuālais raksts vai apsvērumi ir sagatavoti uz balta papīra bez līnijām A4 formātā, un teksts ir tikai vienā lapas pusē (*recto*), nevis abās tās pusēs (*recto-verso*),

— tekstam ir izmantots ierasts fonts (piemēram, *Times New Roman*, *Courier* vai *Arial*), raksta zīmju lielums ir vismaz 12 punkti tekstā un 10 punkti zemsvītras piezīmēs, tekstam ir rindstarpa 1,5 ar vismaz 2,5 cm horizontālām un vertikālām atkāpēm no lapas malām (augšmalā, apakšmalā, kreisajā un labajā pusē),

— visas procesuālā raksta vai apsvērumu rindkopas ir numurētas pēc kārtas augošā secībā,

— tas pats attiecas uz procesuālā raksta vai apsvērumu lapām, ieskaitot iespējamos pielikumus un to sarakstu, kas ir numurēti pēc kārtas augošā secībā, numurus norādot lapas augšējā labajā stūrī,

— zīmju skaits procesuālā raksta vai apsvērumu lappusēs nepārsniedz 1 500 zīmes vienā lappusē, neskaitot atstarpes,

— visbeidzot – ja procesuālais raksts vai apsvērumi Tiesai nav nosūtīti elektroniski, to lapas, lai tās viegli varētu atdalīt, nav savienotas, izmantojot noturīgus savienotājlīdzekļus, tādus kā līme vai skavas.

50. Papildus šīm formālajām prasībām Tiesā iesniegtie procesuālie dokumenti jāsagatavo tādā veidā, lai to struktūru un tvērumu būtu iespējams saprast jau no pirmajām lappusēm. Papildus attiecīgā procesuālā raksta vai apsvērumu pirmajā lappusē iekļaujamajai norādei par dokumenta nosaukumu, lietas numuru (ja kanceleja to jau ir paziņojusi) un lietas dalībniekiem, uz kuriem tā attiecas, vai to iniciāļiem (ja lieta ir anonimizēta), *procesuālā raksta vai rakstveida apsvērumu sākumā ir īss kopsavilkums par tā autora izvēlēto izklāsta plānu vai satura rādītājs*. Šis procesuālais raksts vai apsvērumi *katrā ziņā tiek pabeigti ar autora prasījumiem vai – prejudiciālajā lietā – ar atbildēm, ko tas ierosina sniegt* uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem.

51. Lai gan Tiesai iesniegtajiem procesuālajiem dokumentiem attiecībā uz to saturu piemērojamas tikai no Statūtiem un Reglamenta izrietošās prasības, tomēr jāņem vērā, ka uz šiem dokumentiem ir balstīta Tiesas veiktā lietas materiālu izpēte un parasti tie jāpārtulko Tiesai vai iestādei, kas ir to autore. Tādējādi tiesvedības pienācīgas norises, kā arī pašu lietas dalībnieku interesēs *procesuālie raksti un rakstveida apsvērumi jāsagatavo vienkāršā un precīzā valodā*, neizmantojot valsts tiesību sistēmai raksturīgus tehniskus terminus. Jāvairās no atkārtojumiem, un, ciktāl iespējams, īsiem teikumiem ir dodama priekšroka salīdzinājumā ar gariem un sarežģītiem teikumiem, kuros izmantoti iestarpinājumi un palīgteikumi.

52. Ja lietas dalībnieki savā procesuālajā rakstā vai apsvērumos atsaucas uz konkrētu valsts vai Savienības tiesību dokumentu vai tiesību aktu, *atsaucēm uz šo dokumentu vai tiesību aktu jābūt precīzām* gan attiecībā uz tā pieņemšanas un, ja iespējams, publicēšanas datumu, gan attiecībā uz tā piemērojamību laikā. Tāpat, ja lietas dalībnieki min kādu citātu vai fragmentu no tiesas nolēmuma vai ģenerāladvokāta secinājumiem, tiem tiek lūgts precizēt gan attiecīgās lietas nosaukumu un numuru, gan nolēmuma vai secinājumu *ECLI* (*European Case Law Identifier*) numuru, kā arī sniegt precīzas atsauces uz attiecīgo citātu vai fragmentu.

53. Visbeidzot jāatgādina, ka *lietas dalībnieku vai Statūtu 23. pantā minēto ieinteresēto personu juridiskie argumenti jāizklāsta procesuālajos rakstos un rakstveida apsvērumos, nevis pielikumos, kas, iespējams, tiks pievienoti* un parasti netiek tulkoti. Procesuālajam rakstam vai apsvērumiem kā pielikumi jāpievieno tikai tādi dokumenti, kas minēti paša procesuālā raksta vai apsvērumu tekstā un kas vajadzīgi, lai ilustrētu vai atbalstītu to saturu. Turklāt saskaņā ar Reglamenta 57. panta 3. punktu pielikumus pieņem tikai tad, ja kopā ar tiem tiek iesniegts pielikumu saraksts. Šajā sarakstā attiecībā uz katru pievienoto dokumentu norāda pielikuma numuru, īsu norādi par tā būtību, kā arī procesuālā raksta vai apsvērumu lapas vai tās rindkopas numuru, kurā dokuments ir minēts un kura pamato tā iesniegšanu.

54. Ja procesuālajā dokumentā acīmredzami nav ievērotas iepriekšējās rindiņās minētās prasības, it īpaši norādes par šī dokumenta noformējumu un garumu, kanceleja nosūta šo dokumentu atpakaļ autoram, aicinot to īsā termiņā novērst trūkumus.

Procesuālo dokumentu iesniegšana un nosūtīšana

55. Lietas materiāliem var pievienot tikai procesuālajos noteikumos skaidri paredzētus dokumentus. Tiesa neņem vērā dokumentus, kas nav paredzēti minētajos noteikumos, un kanceleja tos nosūta atpakaļ autoram.

56. Procesuālie dokumenti jāiesniedz noteiktajos termiņos, ievērojot Reglamenta 57. pantā izklāstītās prasības. Saskaņā ar Reglamenta 57. panta 5. punktu *procesuālo termiņu skaitīšanai ņem vērā tikai to dienu un laiku, kad oriģināleksemplārs iesniegts kancelejā*. Reglamenta 49. panta 2. punktā ietvertais noteikums ir piemērojams tikai tad, ja procesuālā dokumenta iesniegšanai paredzētais termiņš, kam pieskaitīts vienots 10 dienu termiņš, kurš noteikts, pamatojoties uz apsvērumiem par attālumu, beidzas sestdienā, svētdienā vai svētku dienā. Svētku dienu saraksts ik gadu tiek publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, kā arī Eiropas Savienības Tiesas tīmekļvietnē (https://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7031/lv).

57. Reglamentā paredzētajos gadījumos tajā noteiktos termiņus var pagarināt. Pieteikumiem par termiņa pagarinājumu vienmēr jābūt motivētiem un iesniegtiem laikus pirms attiecīgā dokumenta iesniegšanai noteiktā termiņa beigām.

58. *Visdrošākais un visātrākais dokumentu iesniegšanas veids ir iesniegšana, kas veikta, izmantojot lietojumprogrammu e-Curia*. Šī lietojumprogramma, kuras izmantošana ir vienkārša un ērta, ļauj procesuālos dokumentus iesniegt un izsniegt tikai elektroniski, bez nepieciešamības dublēt šo nosūtīšanu ar pasta sūtījumu. Piekļuves lietojumprogrammai *e-Curia* kārtība un lietošanas noteikumi ir ietverti Tiesas Lēmumā par procesuālo dokumentu iesniegšanu un izsniegšanu, izmantojot lietojumprogrammu *e-Curia*, kā arī Lietošanas noteikumos, uz kuriem ir atsauce minētajā lēmumā. Šie dokumenti ir pieejami iestādes tīmekļvietnē (https://curia.europa.eu/jcms/jcms/P_78957/lv/).

59. Ja procesuālais dokuments netiek Tiesai nosūtīts, izmantojot iepriekšminēto lietojumprogrammu, to Tiesai var nosūtīt arī *pa pastu*. Aploksne ar šo dokumentu adresējama Tiesas kancelejai uz šādu adresi: *Rue du Fort Niedergrünewald, L-2925 Luxembourg*. Šajā ziņā ir lietderīgi atgādināt, ka saskaņā ar Reglamenta 57. panta 5. punktu procesuālo termiņu skaitīšanai ņem vērā tikai to dienu un laiku, kad oriģināleksemplārs ir iesniegts kancelejā. Tādējādi, lai izvairītos no termiņa nokavējuma, ir ļoti ieteicams attiecīgajam sūtījumam izmantot ierakstītu vēstuli vai eksprespastu, to nosūtot vairākas dienas pirms dokumenta iesniegšanai noteiktā termiņa beigām, vai pat fiziski nogādāt attiecīgo dokumentu Tiesas kancelejā vai arī – ārpus kancelejas darba laika – Tiesas ēku recepcijā, kur atbildīgais darbinieks apstiprinās šī dokumenta saņemšanu, atzīmējot uz tā iesniegšanas dienu un laiku.

60. Parakstīta procesuālā dokumenta oriģināla kopiju Tiesas kancelejā šobrīd ir iespējams iesniegt arī, to nosūtot *e-pasta vēstules* pielikumā (ecj.registry@curia.europa.eu) vai *pa faksu* (+352 433766), bet šie abi nosūtīšanas veidi ir izmantojami tikai izņēmuma kārtā, jo tiem piemīt vairāki tehniski ierobežojumi un tie nenodrošina tādas pašas priekšrocības un garantijas kā lietojumprogramma *e-Curia*. Turklāt jāatgādina, ka procesuālais dokuments, kas nosūtīts pa e-pastu vai faksu, ir uzskatāms par iesniegtu, ievērojot procesuālos termiņus, tikai tad, ja vēlākais 10 dienu laikā pēc šī parakstītā oriģināla kopijas nosūtīšanas pa e-pastu vai faksu kancelejā tiek saņemts pats parakstītais dokumenta oriģināls kopā ar iespējamiem pielikumiem. Oriģināls jānosūta vai jānogādā nekavējoties, tūlīt pēc kopijas nosūtīšanas, bez jebkādu – pat nelielu – labojumu vai grozījumu izdarīšanas. Gadījumā, ja parakstītais oriģināls un iepriekš nosūtītā kopija atšķiras, ņem vērā tikai dienu, kad kancelejā iesniegts parakstītais oriģināls.

61. Lai Tiesai atvieglotu procesuālo rakstu un rakstveida apsvērumu apstrādi un it īpaši to tulkošanu vienā vai vairākās Savienības oficiālajās valodās, papildus šo dokumentu oriģināla nosūtīšanai kancelejai, kas veicama, izmantojot iepriekšējos punktos norādītos nosūtīšanas veidus, *šo procesuālo rakstu vai apsvērumu rediģējama versija* ([3]) *jānosūta uz šo e-pasta adresi*: editable-versions@curia.europa.eu.

([3]) Rediģējama versija ir dokuments, kas sagatavots tādā tekstu apstrādes programmā kā *Microsoft Word*, *Open Office*, *Google Docs* vai *Pages* (*Mac* vide). Proti, atšķirībā no tādas uz attēlu balstītas programmatūras kā *PDF* šis rediģējamais formāts ļauj tieši strādāt ar tekstu, lai to izmantotu lietas apstrādes ciklā, it īpaši tulkošanas posmā.

III. **TIESVEDĪBAS MUTVĀRDU DAĻA**

62. Kā izriet no Statūtu 20. panta ceturtās daļas, tiesvedības mutvārdu daļā būtībā ietilpst divi nodalīti posmi: lietas dalībnieku vai Statūtu 23. pantā minēto ieinteresēto personu uzklausīšana un ģenerāladvokāta secinājumu sniegšana. Saskaņā ar Statūtu 20. panta piekto daļu Tiesa, ja tā uzskata, ka lieta nav saistīta ar jaunu tiesību jautājumu, tomēr var pieņemt lēmumu, ka lieta izlemjama bez ģenerāladvokāta secinājumiem. Savukārt tiesas sēde mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai netiek organizēta sistemātiski.

Tiesas sēdes mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai mērķis

63. Ņemot vērā tiesvedības rakstveida daļas nozīmīgumu Tiesā izskatāmajās lietās un neskarot Reglamenta 76. panta 3. punktu – atbilstoši kuram tiesas sēde prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā tiek organizēta, ja ieinteresētā persona, kas nav piedalījusies tiesvedības rakstveida daļā, ir iesniegusi par to motivētu pieteikumu –, galvenais kritērijs tiesas sēdes noturēšanai nav tik daudz šāda skaidri formulēta pieteikuma izteikšana, cik pašas Tiesas vērtējums par šīs tiesas sēdes pievienoto vērtību un tās potenciālo pienesumu strīda risinājumam vai to atbilžu noteikšanai, ko Tiesa varētu sniegt uz dalībvalsts tiesas uzdotajiem jautājumiem. *Tādējādi Tiesa organizē tiesas sēdi vienmēr, kad tā var sekmēt labāku lietas un tās raisīto jautājumu izpratni, neatkarīgi no tā, vai lietas dalībnieki vai Statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas ir iesniegušas pieteikumu par tiesas sēdes noturēšanu.*

Pieteikums par tiesas sēdes noturēšanu

64. Ja šie lietas dalībnieki vai šīs ieinteresētās personas uzskata, ka lietā jānotur tiesas sēde, tiem katrā ziņā pēc dokumenta par tiesvedības rakstveida daļas pabeigšanu izsniegšanas *jānorāda Tiesai precīzi iemesli, kādēļ tie vēlas, lai Tiesa tos uzklausītu.* Šai motivācijai – kuru nedrīkst sajaukt ar procesuālo rakstu vai rakstveida apsvērumiem un kurai nav jāpārsniedz trīs lappuses – jāizriet no konkrēta vērtējuma par to, kāpēc attiecīgajam lietas dalībniekam ir lietderīga tiesas sēde mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai, un tajā jānorāda lietas materiālu vai argumentācijas daļas, ko šis lietas dalībnieks uzskata par vajadzīgu plašāk izvērst vai atspēkot šajā tiesas sēdē. Nepietiek ar vispārīgu motivāciju, atsaucoties, piemēram, uz lietas vai Tiesas izšķiramo jautājumu nozīmīgumu.

Uzaicinājums uz tiesas sēdi un nepieciešamība sniegt ātru un pilnīgu atbildi uz šo uzaicinājumu

65. Ja Tiesa konkrētā lietā nolemj organizēt tiesas sēdi mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai, tā nosaka precīzu dienu un laiku, un kanceleja nekavējoties lietas dalībniekus vai Statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas uzaicina uz tiesas sēdi, tos informējot arī par iztiesāšanas sastāvu, kuram Tiesa nodevusi lietu, Tiesas noteiktajiem procesa organizatoriskajiem pasākumiem un – attiecīgā gadījumā – par ģenerāladvokāta secinājumu neesamību. Lai ļautu Tiesai šo tiesas sēdi organizēt optimālos apstākļos, *iepriekš minētie lietas dalībnieki un ieinteresētās personas tiek aicināti atbildēt uz kancelejas vēstuli īsā termiņā*, norādot, vai tiem ir nodoms piedalīties tiesas sēdē. Ja tas tā ir, šie lietas dalībnieki un ieinteresētās personas tiek aicināti sniegt kancelejai šādu informāciju:

— to personu uzvārds, vārds, norāde uz kvalifikāciju un precīzs statuss, kas tos pārstāvēs tiesas sēdē,

— tās personas uzvārds, vārds, norāde uz kvalifikāciju un precīzs statuss, kurai būs jāuzstājas šā lietas dalībnieka vai ieinteresētās personas vārdā,

— šīs personas lūgtais uzstāšanās laiks, šajā ziņā ņemot vērā šo norādījumu 76. punktā minētās norādes, un

— jebkurš cits pasākums, kas varētu atvieglot piekļuvi Tiesas telpām un pienācīgu tiesas sēdes organizēšanu – gan no loģistikas un tehniskā skatpunkta, gan attiecīgā gadījumā no valodu lietojuma skatpunkta.

Novēlota vai nepilnīga atbilde uz kancelejas izsūtītajām uzaicinājuma vēstulēm var kaitēt tiesas sēdes pareizai norisei un tātad tiesas sēdes noderībai Tiesā izskatāmā strīda risināšanā.

66. Ja tiesas sēde, uz kuru ir uzaicināti lietas dalībnieki vai Statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas, var tikt pārraidīta Eiropas Savienības Tiesas tīmekļvietnē un ja kāds no šiem lietas dalībniekiem vai šīm ieinteresētajām personām uzskata, ka šī tiesas sēde nebūtu jāpārraida, šis lietas dalībnieks vai šī persona pēc iespējas ātrāk par to informē Tiesu, detalizēti izklāstot apstākļus, kuru dēļ pārraidīšana nav jāveic. Saskaņā ar Reglamenta 80.a panta 4. punktu priekšsēdētājs pēc tiesneša referenta un – attiecīgā gadījumā – par lietu atbildīgā ģenerāladvokāta uzklausīšanas par šo pieteikumu lemj pēc iespējas ātrāk.

Ar tiesas sēdi saistītie pasākumi

67. *Personām, kuras uzstājas Tiesā*, neatkarīgi no to kvalifikācijas un statusa *jābūt tērptām mantijā*. Tādēļ pārstāvji, advokāti un – prejudiciālajās lietās – ikviena cita persona, kurai saskaņā ar valsts procesuālo tiesību normām ir tiesības pārstāvēt pamatlietas pusi, tiek aicināti, piedaloties Tiesas organizētā tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai, ņemt līdzi savu mantiju. Gadījumā, ja šīm personām nav mantijas, Tiesas rīcībā ir dažas mantijas, bet, tā kā to skaits un izmēri ir ierobežoti, attiecīgie pārstāvji tiek lūgti par to nepieciešamību iepriekš informēt Tiesu savā atbildē uz uzaicinājumu uz tiesas sēdi.

68. Lai nodrošinātu optimālu tiesas sēdes organizāciju, lietas dalībnieki un to pārstāvji tiek lūgti šajā pašā atbildē arī informēt Tiesu par jebkādiem īpašiem pasākumiem, kas varētu atvieglot viņu efektīvu dalību tiesas sēdē, it īpaši *invaliditātes vai ierobežotu pārvietošanās spēju gadījumā*.

69. Gan satiksmes apstākļu Luksemburgā dēļ, gan saistībā ar piekļuvei Tiesas ēkām piemērojamajiem drošības pasākumiem ir ieteicams atbilstoši rīkoties, lai tiesas sēdes dienā zālē, kurā notiks mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšana, nokļūtu vismaz divdesmit minūtes pirms noteiktā tiesas sēdes sākuma laika. Proti, pirms tiesas sēdes sākuma ir ierasts, ka iztiesāšanas sastāva tiesnešiem un attiecīgā gadījumā ģenerāladvokātam ir īsa tikšanās ar lietas dalībnieku vai Statūtu 23. pantā minēto ieinteresēto personu pārstāvjiem saistībā ar tiesas sēdes organizēšanu. Šīs tikšanās laikā tiesnesis referents un ģenerāladvokāts var lūgt iepriekš minētos pārstāvjus tiesas sēdē sniegt papildu precizējumus par noteiktiem jautājumiem vai precizēt kādu īpašu attiecīgās lietas aspektu.

Piedalīšanās tiesas sēdē videokonferences veidā

70. Kā izriet no Reglamenta 78. panta, lietas dalībnieka pārstāvim vai – prejudiciālajās lietās – pamatlietas pusei, kas ir tiesīga vest lietas tiesā bez advokāta starpniecības, var tikt atļauts piedalīties tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai videokonferences veidā, ja šis pārstāvis vai šī persona fiziski nevar piedalīties šajā tiesas sēdē veselības apsvērumu, drošības apsvērumu vai citu nopietnu iemeslu dēļ – piemēram, saistībā ar šīs personas veselības stāvokli, streiku pārvadājumu nozarē vai arī lidojuma, kuru šis pārstāvis vai šī persona plānoja izmantot, pēkšņu atcelšanu dažas stundas pirms tiesas sēdes.

71. Lai šo pieteikumu varētu ņemt vērā, tas jāiesniedz kā atsevišķs dokuments, tiklīdz ir zināms šķēršļu cēlonis, un tajā jāietver gan informācija par norādītā šķēršļa būtību, gan tās personas precīza kontaktinformācija, ar kuru jāsazinās gadījumā, ja Tiesa apmierinātu pieteikumu. Šī informācija varētu ļaut Tiesai iepriekš veikt nepieciešamos tehniskos un mutiskās tulkošanas testus, lai nodrošinātu optimālu skaņas un attēla kvalitāti, kā arī pilnīgu interneta savienojuma stabilitāti.

72. Šajā ziņā Tiesa patur tiesības noteikt tehnisko risinājumu, kas piedāvā atbilstošu drošības un uzticamības līmeni, lai nodrošinātu labu savienojumu un tātad lietas dalībnieku efektīvu dalību tiesas sēdē apstākļos, kuri būtu līdzīgi klātienes tiesas sēdes apstākļiem. Konkrētā videokonferences aprīkojuma vai jebkādas citas virtuālo sanāksmju sistēmas izmantošana var tikt atļauta tikai pēc tam, kad to ir apstiprinājusi Tiesa un ir iegūtas visas nepieciešamās savienojuma kvalitātes un stabilitātes garantijas. Šajā ziņā lietas dalībnieki tiek aicināti Eiropas Savienības Tiesas tīmekļvietnē (https://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7031/lv) iepazīties gan ar tehniskiem priekšnoteikumiem, kuri būtu jāievēro lietas dalībniekiem, gan praktiskiem ieteikumiem, kas būtu jāņem vērā saistībā ar dalību tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai videokonferences veidā.

73. Ja iepriekšminēto testu rezultāti ir apmierinoši, attiecīgā puse vai pārstāvis var piedalīties tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai videokonferences veidā tādos pašos apstākļos, kādi bija, veicot minētos testus. Pretējā gadījumā – vai ja pieteikums par dalību tiesas sēdē videokonferences veidā tiek noraidīts – attiecīgā puse vai pārstāvis tiks aicināti nodrošināt sev aizstājēju klātienē, neskarot iespēju, ka Tiesa pieņems lēmumu par tiesas sēdes pārcelšanu.

Tiesas sēdes mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai parastā norise

74. Lai gan tiesas sēdes norise var būt atšķirīga atkarībā no katras lietas apstākļiem, tiesas sēde Tiesā principā ietver trīs atsevišķas daļas: pašu mutvārdu paskaidrojumu sniegšanu, Tiesas locekļu jautājumus un gala replikas. Lai gan mutvārdu paskaidrojumi tiek sniegti, stāvot pie pults, atbildes uz Tiesas locekļu jautājumiem un gala replikas lietas dalībnieku pārstāvji parasti sniedz no tiem noteiktās vietas tiesas sēdes zālē.

Tiesas sēdes pirmā daļa: mutvārdu paskaidrojumi

Mutvārdu paskaidrojumu mērķis

75. Izņemot īpašus apstākļus, tiesas sēde parasti sākas ar lietas dalībnieku vai Statūtu 23. pantā minēto ieinteresēto personu mutvārdu paskaidrojumiem. Ņemot vērā informāciju, kas Tiesai jau ir zināma no tiesvedības rakstveida daļas, mutvārdu paskaidrojumu mērķis nav atgādināt iesniegto procesuālo rakstu vai rakstveida apsvērumu saturu. *Tie vispirmām kārtām ir paredzēti,* lai iepriekš minētajiem lietas dalībniekiem vai ieinteresētajām personām dotu iespēju *apmierināt iespējamos lūgumus mutvārdu paskaidrojumos koncentrēties uz noteiktiem jautājumiem vai atbildēt uz jautājumiem, ko Tiesa viņiem uzdevusi pirms tiesas sēdes.* Ciktāl iespējams, personas, kuras piedalās tiesas sēdē un kuras aizstāv vienu viedokli vai kuru nostājas ir vienādas, tiek aicinātas pirms tiesas sēdes saskaņot savas uzstāšanās, lai izvairītos no nevajadzīgas atkārtošanās.

Uzstāšanās laiks un tā iespējamā pagarināšana

76. Uzstāšanās laiku nosaka iztiesāšanas sastāva priekšsēdētājs pēc apspriešanās ar tiesnesi referentu un – attiecīgā gadījumā – ģenerāladvokātu, kurš atbildīgs par lietu. Parasti uzstāšanās laiks ir 15 minūtes neatkarīgi no iztiesāšanas sastāva, kuram nodota lieta, tomēr šo laiku var pagarināt vai saīsināt atkarībā no lietas būtības vai īpašās sarežģītības, personu, kas piedalās tiesas sēdē, skaita un procesuālā statusa, kā arī iespējamajiem Tiesas pieņemtajiem procesa organizatoriskajiem pasākumiem. Izņēmuma gadījumā iztiesāšanas sastāva priekšsēdētājs pēc lietas dalībnieka vai Statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas *pienācīgi motivēta lūguma* var piešķirt noteiktā uzstāšanās laika pagarinājumu. Tomēr, lai šāds lūgums varētu tikt ņemts vērā, attiecīgajam lietas dalībniekam vai ieinteresētajai personai tas jāizsaka atbildē uz uzaicinājumu uz tiesas sēdi.

Paskaidrojumu sniedzēju skaits

77. Ar pienācīgu tiesas sēdes norisi saistītu apsvērumu dēļ tiesas sēdē klātesošo lietas dalībnieku vai ieinteresēto personu mutvārdu paskaidrojumus attiecībā uz katru no tiem var sniegt tikai viena persona. Izņēmuma kārtā tomēr var atļaut uzstāties vēl vienai personai, ja to pamato lietas būtība vai īpašā sarežģītība, ar nosacījumu, ka šāds *pienācīgi motivēts lūgums* ir izteikts attiecīgā lietas dalībnieka vai ieinteresētās personas atbildē uz uzaicinājumu uz tiesas sēdi. Ja šī atļauja tiek sniegta, tā tomēr neietver uzstāšanās laika pagarinājumu un abiem paskaidrojumu sniedzējiem savstarpēji jāsadala attiecīgajam lietas dalībniekam piešķirtais uzstāšanās laiks.

Tiesas sēdes otrā daļa: Tiesas locekļu jautājumi

78. Neskarot jautājumus, kurus Tiesas locekļi var būt uzdevuši pirms mutvārdu paskaidrojumu sniegšanas vai tās laikā, pēc šo mutvārdu paskaidrojumu sniegšanas paskaidrojumu sniedzējiem var tikt lūgts atbildēt uz Tiesas locekļu papildu jautājumiem. Šo jautājumu mērķis ir papildināt šo tiesas locekļu rīcībā esošo informāciju par lietas materiāliem un ļaut paskaidrojumu sniedzējiem izskaidrot vai detalizētāk iztirzāt atsevišķus jautājumus, kuriem attiecīgā gadījumā joprojām ir vajadzīgi papildu precizējumi.

79. Izņemot īpašus apstākļus, atbildes uz Tiesas locekļu uzdotajiem jautājumiem jāsniedz mutvārdu paskaidrojumu sniedzējiem. Ja kāds lietas dalībnieks vai ieinteresētā persona uzskata, ka citai personai būtu jāatbild uz iespējamiem Tiesas jautājumiem, piemēram, tāpēc, ka šai personai konkrētā jomā ir speciālās zināšanas, šim lietas dalībniekam vai ieinteresētajai personai par to jāizsaka atsevišķs lūgums savā atbildē uz uzaicinājumu uz tiesas sēdi.

Tiesas sēdes trešā daļa: gala replikas

80. Mutvārdu paskaidrojumu sniedzējiem pēc šīs viedokļu apmaiņas ar Tiesas locekļiem visbeidzot ir iespēja sniegt īsu repliku, ja tie uzskata to par nepieciešamu. Šīs gala replikas, kuru maksimālais ilgums ir piecas minūtes katrai, nav mutvārdu paskaidrojumu otrā kārta. To vienīgais mērķis ir ļaut paskaidrojumu sniedzējiem īsi atbildēt uz tiesas sēdē citu tiesas sēdes dalībnieku vai Tiesas locekļu sniegtajiem apsvērumiem vai uzdotajiem jautājumiem. Ja vairākām personām ir ticis ļauts uzstāties tiesas sēdē kāda lietas dalībnieka vai Statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas vārdā, tikai viens no viņiem var sniegt repliku.

Personas datu aizsardzības nodrošināšana

81. Ikvienā tiesas sēdes posmā mutvārdu paskaidrojumu sniedzējiem un personām, kurām atļauts uzstāties tiesas sēdē, jāievēro anonimizācija, ko, iespējams, iepriekš veikusi iesniedzējtiesa vai Tiesa. Tāpēc savos mutvārdu paskaidrojumos, atbildēs vai gala replikās tiem jāizvairās no to personu identitātes atklāšanas, uz kurām attiecas anonimizācija, vai no tādu personas datu minēšanas, kuri varētu ļaut identificēt vai reidentificēt šīs personas.

Tiesas sēdē lietojamās valodas

82. Neskarot dalībvalstu iespēju izmantot savu oficiālo valodu, kad tās piedalās tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu sniegšanai, kā arī trešo valstu iespēju izmantot kādu no Reglamenta 36. pantā minētajām valodām, kad tās piedalās prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā vai iestājas Tiesas izskatāmajā lietā, pārējiem lietas dalībniekiem jāuzstājas tiesvedības valodā, kas noteikta atbilstoši iepriekš minētā reglamenta 37. pantā minētajiem noteikumiem.

83. Prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā pamatlietas puses izņēmuma kārtā var lūgt Tiesai atļauju tiesvedības mutvārdu daļā izmantot citu valodu, kas nav iesniedzējtiesas valoda. Šis pieteikums – kas iesniedzams attiecīgās puses atbildē uz uzaicinājumu uz tiesas sēdi – ir *pienācīgi jāpamato*, un tajā jāizskaidro iemesli, kuru dēļ tiek lūgts ļaut izmantot citu valodu, kā arī iemesli par labu tieši šīs citas valodas – no visām Reglamenta 36. pantā minētajām valodām – izmantošanai. Saskaņā ar minētā Reglamenta 37. panta 4. punktu lēmumu par šo pieteikumu pieņem iztiesāšanas sastāva, kuram lieta nodota izskatīšanai, priekšsēdētājs vai Tiesa, iepriekš par to uzklausot otru pamatlietas pusi un ģenerāladvokātu. Ja šis pieteikums tiek apmierināts, lūgto valodu tiesas sēdē var izmantot visas Statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas ([4]).

84. Iepriekšējā punktā minētais izņēmums tomēr ir piemērojams tikai prejudiciālā nolēmuma tiesvedībās. Izņemot šo norādījumu 82. punktā minētos gadījumus, lietas dalībniekiem tiešo prasību tiesvedībā un apelācijas tiesvedībā jāsniedz mutvārdu paskaidrojumi vai replikas un jāatbild uz Tiesas eventuālajiem jautājumiem tiesvedības valodā ([5]).

Sinhronā tulkojuma ietekme un ierobežojumi

85. Sniedzot gan mutvārdu paskaidrojumus, gan replikas vai atbildes uz Tiesas uzdotajiem jautājumiem, paskaidrojumu sniedzējiem jāpatur prātā, ka viņu runas iztiesāšanas sastāva locekļi, ģenerāladvokāts un Statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas bieži klausās kādā citā valodā sinhronajā tulkojumā. Tiesas sēdes pienācīgas norises interesēs, lai nodrošinātu mutisko tulku veiktā darba kvalitāti – kuriem dažkārt pašiem jābalstās uz citā valodā sniegto mutisko tulkojumu, pirms viņi tulko runātāja izteikumus klausītāju valodā –, lietas dalībnieku vai Statūtu 23. pantā minēto ieinteresēto personu pārstāvji tiek lūgti, *ja viņu rīcībā ir mutvārdu paskaidrojumu teksts vai piezīmes, kaut vai īsas, vai uzstāšanās plāns, tiklīdz iespējams, to pirms tiesas sēdes nosūtīt Mutiskās tulkošanas direkcijai* pa e-pastu (Interpretation@curia.europa.eu). Šis mutvārdu paskaidrojumu teksts vai piezīmes ir domāti vienīgi tulkiem, un pēc tiesas sēdes tie tiek iznīcināti. Tie netiek ne nosūtīti iztiesāšanas sastāva locekļiem vai par lietu atbildīgajam ģenerāladvokātam, ne iekļauti lietas materiālos.

86. Lai atvieglotu mutisko tulkošanu un tādējādi mutvārdu paskaidrojumu izpratni gan iztiesāšanas sastāva locekļiem un par lietu atbildīgajam ģenerāladvokātam, gan pārējiem tiesas sēdē klātesošajiem lietas dalībniekiem, ir būtiski tās laikā *runāt tieši mikrofonā, dabiskā ritmā un ne pārāk ātri*. Mutisko tulkošanu atvieglo, ja paskaidrojumu sniedzējs iepriekš dara zināmu savas uzstāšanās plānu un konsekventi dod priekšroku īsiem, vienkāršiem teikumiem. Turklāt, ja paskaidrojumu sniedzējs mutvārdu uzstāšanās laikā atsaucas uz Tiesas un Vispārējās tiesas nolēmumu, viņš tiek aicināts precizēt šī nolēmuma datumu, kā arī attiecīgās lietas numuru un nosaukumu.

Turpmākā norise pēc tiesas sēdes mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai

87. Lietas dalībnieku vai Statūtu 23. pantā minēto ieinteresēto personu aktīva dalība beidzas līdz ar tiesas sēdes beigām. Neskarot Reglamenta 83. pantā minēto izņēmuma gadījumu, proti, tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotas sākšanas iespēju, lietas dalībnieki vai minētās ieinteresētās personas vairs nav tiesīgas sniegt rakstveida vai mutvārdu apsvērumus, tostarp reaģējot uz ģenerāladvokāta secinājumiem, ja iztiesāšanas sastāva priekšsēdētājs tiesas sēdi mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai ir pasludinājis par pabeigtu.

([4]) Ja Tiesa ir atļāvusi lietot citu valodu, kas nav tiesvedības valoda, lai atbildētu uz iespējamajiem tiesas sēdē uzdotajiem jautājumiem, šī atļauja attiecas tikai uz šīm atbildēm. Attiecīgās pamatlietas puses sākotnējie paskaidrojumi un gala replika jāsniedz tiesvedības valodā.

([5]) Tiesvedībās par pienākumu neizpildi atbildētājai dalībvalstij tiesvedības mutvārdu daļā ir tiesības izmantot citu, nevis rakstveida daļā izmantoto valodu, ar nosacījumu tomēr, ka šī cita valoda ir viena no šīs valsts oficiālajām valodām un ka pieteikums par tās izmantošanu ir iesniegts laikus, ja iespējams – atbildē uz uzaicinājumu uz tiesas sēdi. Ja šis pieteikums tiek apmierināts, lūgto valodu var izmantot visi tiesvedības dalībnieki.

88. Ja tiesas sēde mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai ir tikusi pārraidīta, tās videoieraksts ir pieejams Eiropas Savienības Tiesas tīmekļvietnē ne ilgāk kā mēnesi pēc tiesas sēdes pabeigšanas. Ja lietas dalībnieks vai ieinteresētā persona, kas piedalījušies šajā tiesas sēdē, uzskata, ka tiesas sēdes videoieraksts būtu jāizņem no minētās tīmekļvietnes, šis lietas dalībnieks vai šī persona var iesniegt Tiesai lūgumu, kurā izklāstīti apstākļi, kas pamato šādu izņemšanu. Ja šis lūgums ir apmierināts, attiecīgais ieraksts tūlīt tiek izņemts no tīmekļvietnes.

Ģenerāladvokāta secinājumu nolasīšana un galīgā sprieduma pasludināšana

89. Lai gan kanceleja informē lietas dalībniekus un Statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas par galīgā sprieduma pasludināšanas datumu un attiecīgā gadījumā ģenerāladvokāta secinājumu sniegšanas datumu lietā, kas uz tiem attiecas, šiem lietas dalībniekiem un ieinteresētajām personām tomēr nav pienākuma ierasties Luksemburgā. Proti, ģenerāladvokātu secinājumu nolasīšana un Tiesas spriedumu pasludināšana tiek pārraidīta tiešraidē Eiropas Savienības Tiesas tīmekļvietnē.

90. Kanceleja izsniedz lietas dalībniekiem un ieinteresētajām personām secinājumu un sprieduma pilnu tekstu, un šis teksts pēc tam pieejamajās valodās tiek publicēts minētajā tīmekļvietnē.

IV. NOBEIGUMA NOTEIKUMI

91. Ar šiem praktiskajiem norādījumiem tiek atcelti un aizstāti 2019. gada 10. decembra Praktiski norādījumi lietas dalībniekiem par Tiesā iesniegtajām lietām.

92. Šie praktiskie norādījumi tiek publicēti *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*. Tie stājas spēkā nākamā mēneša pirmajā dienā pēc to publicēšanas.

Luksemburgā, 2024. gada 2. jūlijā